

Tieslietu ministrija

Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1536; tālr.: 67036801, 67036716, 67036721; fakss: 67210823, 67285575;
e-pasts: pasts@tm.gov.lv; www.tm.gov.lv

Rīgā

28.05.2022 Nr. 1-17/1745

Uz 25.03.2022. Nr. 6-8/40
(TM reģ. Nr. 1-17/2164)

Latvijas Republikas tiesībsargam

*Par pienākumu iesniegt dokumentus vai
nodrošināt to apliecinātu tulkojumu valsts
valodā*

Tieslietu ministrijā saņemta tiesībsarga vēstule, kurā lūgts Tieslietu ministrijai, kā par krimināltiesību politikas atbildīgo institūciju, līdz 2022. gada 1. jūnijam veikt darbības, t.sk., nepieciešamības gadījumā izstrādāt priekšlikumus grozījumiem KPL, kuras nodrošinātu tiesību normu skaidrību, un novērstu nesamērīgu Satversmes 92. panta pirmajā teikumā garantēto tiesību ierobežojumu, apskatāmajā situācijā, proti, saistībā ar pienākumu aizskartajam mantas īpašniekam iesniegt dokumentus vai nodrošināt to apliecinātu tulkojumu valsts valodā.

Kriminālprocesa likuma (turpmāk – KPL) 126. panta pirmā daļa noteic, ka par pierādīšanas subjektiem uzskatāmas visas kriminālprocesā iesaistītās personas, kurām ar šo likumu uzlikts pienākums vai piešķirtas tiesības veikt pierādīšanu. KPL 126. panta otrajā daļā ir noteikts pamatprincips, ka pierādīšanas pienākums pirmstiesas kriminālprocesā ir procesa virzītājam, bet tiesā – apsūdzības uzturētājam. Savukārt šā panta 3.¹ daļā noteikts izņēmums no vispārīgā principa attiecībā uz pierādīšanas priekšmetā ietilpstošajiem apstākļiem par noziedzīgi iegūtu mantu, proti, ja kriminālprocesā iesaistītā persona apgalvo, ka manta nav uzskatāma par noziedzīgi iegūtu, pienākums pierādīt attiecīgās mantas izcelsmes likumību ir šai personai.

Savukārt saskaņā ar KPL 11. panta pirmo daļu kriminālprocess notiek valsts valodā, tādējādi visi iesniedzamie pierādījumi attiecībā uz mantas likumību ir iesniedzami valsts valodā vai ar notariāli apliecinātu tulkojumu valsts valodā.

Attiecībā uz pārbaudes lietā norādīto par iespējamiem procesuālās līdztiesības pārkāpumiem, norādām, ka procesā par noziedzīgi iegūtu mantu netiek lemts par kādas personas saistību ar izdarīto noziedzīgo nodarījumu vai personas vainīgumu, bet gan tiek lemts tikai par mantas noziedzīgo izcelsmi un rīcību ar mantu. Šādā procesā pēc būtības tiek izlemti jautājumi, kas skar personu civilās tiesības un pienākumus. Savukārt civiltiesiskais regulējums neparedz nodrošināt iesniedzamo pierādījumu obligātu tulkošanu arī gadījumos, kad civilprocesā viens no lietas dalībniekiem (piemēram, prasītājs) ir valsts institūcija. Tādējādi pienākums mantas īpašniekam iesniegt dokumentus, kas pierāda mantas likumību valsts valodā vai ar notariāli apliecinātu tulkojumu valsts valodā nav atzīstams par procesuālās līdztiesības principa pārkāpumu.

Turklāt jānorāda, ka atbilstoši KPL 356. panta piektajai daļai, ja tiek izteikts pieņēmums, ka manta ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu, kas praksē izpaužas kā aresta uzlikšana mantai saskaņā ar KPL 361. pantu, procesa virzītājs paziņo personai, ka šī persona 45 dienu laikā no paziņošanas brīža var iesniegt ziņas par attiecīgās mantas izcelsmes likumību, kā

arī informē personu par šādu ziņu neiesniegšanas sekām. Sekas ziņu nesniegšanai ir noteiktas KPL 126. panta 3.¹ daļā, proti, ja persona noteiktā termiņā nesniedz ticamas ziņas par mantas izcelsmes likumību, šai personai tiek liegta iespēja saņemt atlīdzību par kaitējumu, kas tai nodarīts saistībā ar kriminālprocesā noteiktajiem ierobežojumiem rīkoties ar šo mantu. Personas interesēs ir ievērot šo 45 dienu termiņu ziņu sniegšanai, taču šis termiņš neatņem personai tiesības sniegt ziņas par mantas izcelsmes likumību visā procesa laikā.

Papildus vēršam uzmanību, ka atbilstoši KPL 127. panta pirmajai daļai pierādījumi kriminālprocesā ir jebkuras likumā paredzētajā kārtībā iegūtas un noteiktā procesuālajā formā nostiprinātas ziņas par faktiem, kurus kriminālprocesā iesaistītās personas savas kompetences ietvaros izmanto pierādīšanas priekšmetā ietilpstošo apstākļu esamības vai neesamības pamatošanai. Tādējādi procesa virzītājam pirms mantas īpašnieka iesniegto dokumentu pievienošanas lietas materiāliem kā pierādījumus, ir pienākums izvērtēt šo dokumentu attiecināmību uz konkrēto lietu, pieļaujamību un ticamību, kā arī atbilstību KPL 127. pantam. Minēto pienākumu procesa virzītājs pilnvērtīgi var izpildīt tikai gadījumā, ja dokumenti lietā tiek iesniegti valsts valodā vai pienācīgi iztulkoti. Turklāt gadījumā, ja procesa virzītājam būtu pienākums nodrošināt visu iesniegto dokumentu tulkojumus vēl pirms to izvērtēšanas pievienošanai lietas materiāliem, mantas īpašnieks to varētu izmantot ļaunprātīgi, iesniedzot ar konkrēto jautājumu pilnīgi nesaistītus dokumentus, kurus bez to tulkojuma nav iespējams izvērtēt, tādējādi ne tikai nepamatoti tērējot valsts resursus un finanšu līdzekļus, bet arī vilcinot lietas virzību.

Attiecībā uz tiesībsarga vēstulē norādīto, ka nacionālie un starptautiskie normatīvie akti neparedz aizskartajam mantas īpašniekam pienākumu tulkot izmeklētājam iesniedzamos materiālus, kā arī, ka vienlaikus tie paredz valsts pienākumu tulkot krimināllietā nozīmīgus dokumentus, vēlamies vērst uzmanību, ka nedz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/64/ES (2010. gada 20. oktobris) par tiesībām uz mutisko un rakstisko tulkojumu kriminālprocesā, nedz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/42/ES (2014. gada 3. aprīlis) par nozieguma rīku un noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu un konfiskāciju Eiropas Savienībā neparedz pienākumu procesa virzītājam tulkot aizskartā mantas īpašnieka iesniegtos pierādījumus par mantas izcelsmi. Direktīvas 2010/64/ES izpratnē krimināllietā nozīmīgi dokumenti, kuru tulkojums ir jānodrošina, ir jebkurš lēmums par brīvības atņemšanu personai, jebkura apsūdzība vai apsūdzības raksts un jebkurš spriedums, turklāt šis direktīvas tvērums ir attiecināms tikai uz aizdomās turētajām vai apsūdzētajām personām. Savukārt Direktīvas 2014/42/ES 8. pantā paredzētās aizskartā mantas īpašnieka tiesības tiek nodrošinātas ar KPL 111.¹ pantu, kurš paredz plašu aizskartā mantas īpašnieka tiesību apjomu kriminālprocesā, tajā skaitā, bet ne tikai, tiesības mutvārdos vai rakstveidā izteikt savu attieksmi pret pieņemtajiem lēmumiem attiecībā uz mantu, iesniegt pieteikumus vai sūdzības par amatpersonu rīcību vai lēmumiem attiecībā uz mantu, juridiskās palīdzības saņemšanai uzaicināt advokātu, pašam piedalīties krimināllietas izskatīšanā, tajā skaitā iesniegt apelācijas un kasācijas sūdzības attiecībā uz mantu.

Ievērojot minēto, Tieslietu ministrijas ieskatā aizskartajam mantas īpašniekam ir pienākums iesniegt dokumentus attiecībā uz mantas likumīgo izcelsmi valsts valodā vai ar notariāli apliecinātu tulkojumu, īpaši ņemot vērā, ka paša mantas īpašnieka interesēs ir iesniegt procesa virzītājam skaidri saprotamus, uz konkrēto jautājumu attiecināmus, tajā skaitā valsts valodā tulkotus dokumentus. Vienlaikus norādām, ka šāda pienākuma noteikšana nav pretrunā starptautiskajiem normatīvajiem aktiem, kā arī grozījumi KPL attiecībā uz šādu pienākumu nav nepieciešami, jo minētais izriet no spēkā esošā regulējuma.

Valsts sekretāra vietniece
tiesību politikas jautājumos

A. Smiltēna